

John Irving

Escriptor

Des que es va donar a conèixer mundialment amb 'El món segons Garp', Irving s'ha convertit en una veu indispensable –molt llegida, però exigent– de la literatura contemporània

“La dona i els fills em diuen que ja no sóc tan divertit”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

El Billy, el personatge principal d'*En una sola persona* (Edicions 62/Tusquets), té dos cognoms: el del seu pare desaparegut i el del padrastre. La seva bisexualitat ja està continguda en aquesta identitat doble. “Ens forma allò que desitgem”, llegim a la novel·la: en el cas del Billy la pulsio és doble i bastant complexa.

Durant molt de temps la primera frase de la novel·la era aquesta. Era com un cop de puny al cap del lector. Per això vaig triar un inici una mica més suau, “Començaré parlant-vos de la senyoreta Frost”, que també era una manera d'enfocar l'acció cap al desig. Sóc de l'opinió que allò que desitgem és el que som. Com menys convencional sigui la teva orientació sexual, més has de lluitar per aconseguir ser el que vols. En el cas dels homosexuals durant molt de temps s'han hagut de guanyar la seva identitat a pols i a contracorrent. A *En una sola persona*, l'opció del Billy és més complexa que d'altres, i m'interessava explorar-la.

A la novel·la la bisexualitat del Billy és vista amb desconfiança per molts personatges. N'hi ha que el veuen només com si fos gai.

Em vaig voler aproximar a una minoria sexual a dins d'una altra minoria, i explicar –amb voluntat de denúncia– la intolerància cap al col·lectiu homosexual i bisexual.

Hi ha, també, la incomprensió cap als transgènere. N'hi ha un que és molt important per al Billy, la senyoreta Frost. El lector sap molt abans que el noi que la bibliotecària li canviarà la vida.

Si hagués escrit la novel·la des del

punt de vista de la senyoreta Frost m'hauria estat molt més difícil que agafant el Billy de referència. M'era més assequible imaginar algú bisexual que escriure des de la percepció d'algú que, havent nascut com a home, pren hormones i es vesteix com una dona. El repte de veure el món des dels ulls del Billy també era complicat. L'homosexualitat tenia un paper important a *Oración por Owen* (1989). El seu personatge principal, John Wheelwright, és incapaç de sortir de l'armari perquè ni tan sols imagina que hi sigui a dins. Tenint en compte que la majoria de novel·les meves són sexualment explícites, m'era molt difícil parlar d'algú que renunciava a tenir relacions. El Billy ha d'aprendre a expressar el seu desig, però és conscient que ho vol fer.

El personatge recorda la seva joventut des de la setantena, una edat que coincideix amb la seva. Quan és estudiant, passa una llarga temporada a Viena, com vostè. Així i tot, no hi ha connexió biogràfica amb el Billy.

Les situacions i ambients que he conegut són una bona matèria primera. En el cas de Viena hi ha una picada d'ullet als lectors que han llegit els meus primers llibres, *Libertad para los osos* (1968) i *La epopeya del bebedor de agua* (1972). El 22 de novembre del 1963, el dia que Kennedy va ser assassinat, jo era a

EN UNA SOLA PERSONA
JOHN IRVING
EDICIONS 62/
TUSQUETS
TRAD. MARTA PERA
620 PÀG./22,50 €

Viena, treballant de cambrer. Els detalls del que hi vaig viure em van servir per incloure-ho gairebé cinc dècades més tard a la novel·la. Hi ha tan pocs elements de la vida sexual del Billy que siguin autobiogràfics que m'era molt difícil no incloure-hi algunes de les meves experiències. Com el Billy, vaig conèixer un cambrer homofòbic, i el dia que van assassinar Kennedy els clients nord-americans que entraven al restaurant ploraven. Ara bé, és molt poc probable que a la Staatsoper de Viena aquella nit representessin el *Macbeth* de Giuseppe Verdi, com passa a la novel·la. Encaixava tan bé en l'acció que no m'hi vaig poder resistir.

Abans del periple vienès, el Billy creix al poble de First Sister, i a més de la fascinació per la bibliotecària i per Jacques Kitteridge, del club de lluita de l'institut de Favorite River, també confessa la seva intenció de ser escriptor. La recepta del Billy per convertir-se en escriptor és llegir molt –i bons llibres– i observar amb gran atenció els altres.

Vaig deixar de fer classes fa temps, però quan en feia mai no vaig dir als meus alumnes quin camí havien de seguir. Cadascú ha de trobar la seva pròpia via. Amb tot, el Billy comparteix aquelles paraules d'Auden que diuen que per ser es-

“LES SITUACIONS I AMBIENTS QUE HE CONEGUT SÓN UNA BONA MATÈRIA PRIMERA”

a
llegim

44-45

- J.M. Sala-Vallada escriu sobre el centenari de Marià Villangómez
- 'Estimada vida', nou llibre d'Alice Munro

46-47

- 'Plans de futur', la novel·la amb què Màrius Serra va guanyar el Sant Jordi
- 'L'art de la defensa', de Chad Harbach

JOHN IRVING HA
ESTAT A BARCELONA
AQUESTA SETMANA.

PERE VIRGLI

criptor t'has "d'haver adonat d'alguna cosa". És una manera intel·ligent i gens pretensiosa de dir que, per escriure, has de tenir alguna cosa interessant per explicar. No n'hi ha prou a saber construir bones frases. El desenvolupament literari del Billy és més accelerat que el meu. Jo no era tan bon lector, als 15 anys, però entre els 20 i els 40 anys vaig llegir molt. Després no tant: si escrius entre 8 i 10 hores al dia, com és el meu cas, quan llegeixes ha de ser alguna cosa que t'interessi molt.

El teatre hi té un gran paper, a la novel·la. El Billy actua en una companyia amateur dirigida pel seu padrastre en què el seu avi s'especialitza a fer papers femenins.

La meua experiència teatral va ser molt més llarga que la del Billy. Vaig actuar al teatre de l'escola, al de l'institut, durant els anys d'universitat... i fins i tot mentre provava d'escriure les primeres novel·les. Ho vaig deixar poc després de publicar *Libertad para los osos*. Em vaig adonar que havia de triar. Al capdavant, si et dediques a escriure pots ser tots els personatges: al teatre, tret de comptades ocasions, és impossible. A més, he de dir que jo em creia més bon actor del que era. Recordo que quan tenia 26 anys vaig anar al festival Shakespeare de Stratford –al Canadà– i vaig

“DURANT ANYS, ELS HOMOSEXUALS S'HAN HAGUT DE GUANYAR LA IDENTITAT A POLSIA CONTRACORRENT”

anar a veure *Ricard III*. A l'institut jo havia interpretat el paper del rei. Quan vaig veure què en feia l'actor britànic Alan Bates vaig quedar de pedra i vaig sortir del teatre al final del primer acte. Era tan bo que no ho podia suportar! Veure Alan Bates va ser el millor que em podia passar perquè deixés de pensar en el teatre.

Els actors del llibre representen obres de Tennessee Williams, Henrik Ibsen i, sobretot, William Shakespeare. ¿Fer-los representar *La tempesta* era un homenatge a Robertson Davies? A la seva primera novel·la els personatges també en preparen una adaptació. No m'ho vaig plantejar. A Davies li vaig fer un homenatge a *Oración por Owen*. Si a *El cinquè en joc* un personatge amagava una pedra en una bola de neu, a *Oración...* un dels meus personatges feia servir la mateixa estratègia amb una bola de beisbol. La raó per la qual surt *La tempesta* a *En una sola persona* és perquè el Billy fa d'Ariel, un ésser androgin que el fa sentir incòmode.

A la novel·la també hi surten els temibles àngels de Rilke...

El Billy se sent androgin. No hi ha un *look* bisexual estàndard, i a ell de vegades li agradaria que no fos tan difícil reconèixer els que són

com ell. Alguns dels amics del Larry, una de les seves parelles homosexuals, se'n riuen.

La part de Nova York és la més trista del llibre. Coincideix amb la dècada dels 80, un moment en què la sida comença a fer estralls.

Igual que el Billy, jo també vaig entrenar-me al New York Athletic Club durant aquells anys, i vaig notar el canvi d'actitud. Al principi no se'n sabia pràcticament res, del virus: hi havia gent que creia que es podia contagiar per inhalació! Fins i tot recordo haver llegit algun reportatge sobre veïns dels Hamptons que s'havien instal·lat mosquiteres perquè la malaltia no travessés les finestres.

El sentit de l'humor és important a *En una sola persona*, però a mesura que avança el llibre es va fent més i més anecdòtic.

La dona i els fills em diuen que ja no sóc tan divertit. L'única novel·la que vaig escriure en clau de comèdia va ser *La epopeya del bebedor de agua*. En una novel·la més política com *En una sola persona*, el missatge no és humorístic. Els personatges viuen moments divertits, però el que els passa no ho és gens. Tenir la sida no pot ser divertit. Odiar els altres perquè la seva orientació sexual no és com la teua tampoc no és divertit. ❖

TRES GRANS REFERENTS DEL LLIBRE

William Shakespeare

L'epígraf d'*En una sola persona* és del *Ricard II*, de Shakespeare: "Així sóc; en una sola persona, molts personatges, i cap no és feliç".

Richard Abbott, el padrastre del Billy, proposarà als actors de First Sister diverses obres del dramaturg anglès. Durant la novel·la, a més de *La tempesta*, els personatges assajaran i representaran *Nit de reis* i *El rei Lear*. Un dels passatges significatius per al Billy és: "Qui és que em pot dir qui sóc?", pregunta Lear. El Bufó respon: "L'ombra de Lear".

Gustave Flaubert

Tot i que el Billy llegeix Dickens, les germanes Brontë i Henry Fielding des de molt jove, segons la senyoreta Frost ha d'esperar fins que "hagi perdut l'esperança i el desig romàntic" per llegir *Madame Bovary*, de Gustave Flaubert. L'escriptor francès és un dels autors de referència d'Irving. Un lector de *Madame Bovary* a dins d'un vaixell de guerra és el protagonista d'una de les històries més curioses –i amb més conseqüències argumentals– de la novel·la.

James Baldwin

"El primer autor gai que llegeix el Billy és James Baldwin –recorda Irving–. Quan vaig descobrir *L'habitació d'en Giovanni* la vaig començar com l'obra d'un escriptor negre que lluitava pels drets civils. No estava preparat per llegir pàgines tan explícites... Baldwin va ser maltractat per ser negre i per la seva homosexualitat". Al personatge principal d'*En una sola persona* la lectura de la novel·la el transforma i el delata davant la seva família.

